

RWS INFORMATIE -

Integraal Veiligheid Plan (IVP)

Project: HLD ROK en NOK 2026-2029

Datum	18 december 2025
Status	Definitief

Colofon

Documentinformatie

Uitgegeven door	<i>HLD ROK en NOK 2026-2029</i>
Coördinator Ontwerpfase	<i>Henk van der Wal</i>
Telefoon	<i>06 – 151 84 383</i>
Opgesteld door	<i>Brian Kremer - PIV</i>
Versie	<i>1.0</i>
Status	<i>Definitief</i>

Acceptatie

Uitgegeven door:		Paraaf:	Datum:
Opsteller(s)	<i>Brian Kremer</i>	<i>Brian Kremer</i>	<i>18-12-2025</i>

Vrijgave Coördinator Ontwerpfase: *Henk van der Wal*

Vrijgave V&G-Coördinator *Bart Fockens*

Vaststelling Project Manager: *Gerrit Teerenstra*

Versiebeheer

Versie	Datum	Reden van uitgifte/wijzigingen
0.1	1-7-2025	Opstellen conceptversie
0.2	18-9-2025	Aanpassing n.a.v. opmerkingen VGC, Technisch manager en Technisch adviseur
0.3	23-09-2025	<i>Aanvullingen n.a.v. nieuwe inzichten</i>
0.4	06-11-2025	<i>Aanpassingen naam VGC en aanvullingen t.a.v. ontwikkelingen ROK/NOK</i>
1.0	18-12-2025	<i>Definitieve versie. Verwerken opmerkingen VGC</i>

Inhoud

Inleiding 5

1 Uitgangspunten en randvoorwaarden 6

- 1.1 Beleidsverklaring veiligheid Rijkswaterstaat 6
- 1.2 Ambitie en doelen 7
- 1.3 Gedragsregels voor projectmedewerkers 7
- 1.4 Relevante veiligheidsdomeinen 7
- 1.5 Algemeen 8

2 Het project 9

- 2.1 Reikwijdte en grenzen project 9
- 2.2 Betrokken partijen 12
- 2.3 Coördinator Ontwerpfase, V&G-coördinator en Coördinator Uitvoeringsfase 13
- 2.4 Nevenaannemers 13
- 2.5 Afstemming Coördinator Ontwerpfase (CO) en opdrachtnemer in het kader van ontwerpwerkzaamheden 14
- 2.6 Planning van de werkzaamheden 14
- 2.7 Meldingsplicht bouwwerk 15

3 Maatregelen 16

- 3.1 Veiligheidsaspecten 16
- 3.2 Arbeidsveiligheid 16
- 3.3 Overige Veiligheidsdomeinen 17
- 3.4 Risico-inventarisatie en -evaluatie 19
- 3.5 Object communicatie 19

4 Standaard veiligheidsvoorschriften 20

- 4.1 Afspraken uitvoeringsfase 20
- 4.2 Warme overdracht 21
- 4.3 Actualisatie IVP en RI&E 21
- 4.4 Veiligheidscultuur 21
- 4.5 Veiligheid tijdens werkzaamheden 21
- 4.6 (Bijna-) ongevallen, melden van incidenten en incidentregistratie 22
- 4.7 Hulpverlening en bereikbaarheid 22

5 Wijze van toezicht 23

- 5.1 Ontwerp- en uitvoeringsfase 23

6 Verantwoording van BTO-keuzen 24

- 6.1 Verduidelijking BTO 24
- 6.2 BTO-sessie 25
- 6.3 Overzicht BTO-keuzen 25
- 6.4 Werkplannen en BTO-keuzen 25

7 Opleiding en instructie 26

- 7.1 Veiligheidscompetenties RWS en ON 26
- 7.2 Persoonlijke beschermingsmiddelen 26
- 7.3 Veiligheidsinstructie door opdrachtnemer 26

Bijlage A Definities en afkortingen 28

Bijlage B IVP NOK Bijlage 1 Ontwerp RIE Veiligheid 2.1.1 32

Inleiding

Dit *Integraal Veiligheidsplan ROK*, hierna te noemen IVP-ROK, is, samen met het aanvullende en projectspecifieke IVP-NOK (Nadere Overeenkomst), de invulling van het wettelijk vereiste *V&G plan* voor arbeidsveiligheid, zoals beschreven in het Arbeidsomstandighedenbesluit, uitgebreid met de overige specifieke veiligheidsdomeinen voor Rijkswaterstaat. Als Opdrachtgever heeft Rijkswaterstaat de verantwoordelijkheid om tijdens de contractvoorbereidingsfase dit IVP en het bijbehorende IVP voor de NOK:

- Op te (laten) stellen en;
- Onderdeel te laten zijn van het contractdossier en;
- Beschikbaar te stellen op de bouwlocatie alvorens de uitvoeringswerkzaamheden van start gaan (= moment dat opdrachtnemers op de bouwlocatie komen”).

Als er fysieke werkzaamheden op de bouwlocatie worden uitgevoerd, is de opdrachtnemer vervolgens verantwoordelijk voor het uitvoeren van dit IVP en het actualiseren ervan zodra de uitvoeringswerkzaamheden daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij risicovolle werkzaamheden of als via een ander contract een andere partij op de bouwlocatie werkzaamheden gaat verrichten. In deze gevallen zal de Coördinator Uitvoeringsfase namens de opdrachtnemer, in overleg met de Coördinator Ontwerpfase namens de opdrachtgever, moeten zorgen voor de noodzakelijke afstemming en coördinatie.

Wanneer een bepaalde paragraaf nader duiding kent in het betreffende specifieke IVP-NOK, is de omschrijvende tekst in een blauw gearceerd kader geplaatst, zoals hieronder weergegeven:

<Voorbeeld blauwkader>

1 Uitgangspunten en randvoorwaarden

1.1 Beleidsverklaring veiligheid Rijkswaterstaat

Met deze beleidsverklaring beloven wij, team Rijkswaterstaat, dat we ons uiterste best gaan doen om onze maatschappelijke taken zo veilig mogelijk uit te voeren over de volle breedte van ons werkgebied, zowel in het fysieke als in het digitale domein.

Het is onze plicht en onze ambitie om ons land te beschermen tegen hoog water. De gebruikers moeten onze wegen en vaarwegen, oppervlaktewateren en objecten veilig kunnen gebruiken. Ook het werken aan de veiligheid van omwonenden van ons werkgebied is onze zorg. Bovendien zorgen we ervoor dat iedereen die bij Rijkswaterstaat of in onze opdracht werkt, zijn of haar werk veilig kan doen.

We streven naar een proactief veiligheidsniveau op de veiligheidscultuurladder. Dit betekent dat we binnen Rijkswaterstaat continu gericht zijn op het voorkomen van veiligheidsrisico's en incidenten en dat blijven doen.

Dat doen we door actief en effectief samen te werken aan veiligheid en goed af te stemmen. Zowel binnen Rijkswaterstaat als met onze maatschappelijke partners en met behoud van ieders verantwoordelijkheid. Wij van Rijkswaterstaat hebben daarin een voorbeeldfunctie en nemen een voortrekkersrol.

Wij werken daaraan volgens een veiligheidsmanagementsysteem dat erop is gericht de veiligheidssituatie van onze objecten en infrastructuur continu te verbeteren. Over de voortgang en de resultaten daarvan leggen we verantwoording af.

Als het gaat om de arbeidsveiligheid streven we naar nul doden en nul ernstig gewonden. Als anderen werken op onze terreinen, zorgen we ervoor dat ook zij voldoen aan de veiligheidseisen en –normen die we aan onze eigen medewerkers stellen.

Wij kennen de belangrijkste veiligheidsrisico's op onze netwerken. We werken continu samen aan het beter beheersen ervan en ontwikkelen het leiderschap, de kennis en het vakmanschap dat daarvoor nodig is.

Bovendien investeren we in een open cultuur die erop gericht is samen continu te verbeteren, te leren en elkaar scherp te houden. Een cultuur waarin we open het gesprek aangaan over risico's, dilemma's, fouten en onveilig gedrag.

Als het nodig is, spelen we veerkrachtig, daadkrachtig en professioneel in op gevaarlijke situaties en incidenten. We communiceren hier eerlijk, open en tijdig over en werken aan goede voorlichting over de veiligheid op en rond onze netwerken.

Ten slotte analyseren we incidenten om daarvan te leren. Opdat we maatregelen kunnen nemen om die incidenten in het vervolg te voorkomen. Daarmee krijgen we een steeds scherper oog voor nieuwe ontwikkelingen die de veiligheid in ons werkgebied bedreigen.

Oktober 2024

Martin Wijnen

Directeur-generaal Rijkswaterstaat

1.2 Ambitie en doelen

Rijkswaterstaat heeft zich gecommitteerd aan een proactieve en integrale aanpak van veiligheidszorg voor:

- Medewerkers en andere betrokkenen;
- Gebruikers van de wegen en de vaarwegen;
- Omwonenden.

Met als streven: nul doden en nul ernstig gewonden.

Deze algemene ambitie is door de opdrachtgever en het projectteam voor dit specifieke project vertaald in de volgende project specifieke doelen:

Project specifieke doelstelling tijdens start contract (bij ROK maar ook per NOK)

- Inzicht in bijzondere gevaren en (samenloop)risico's.

Project specifieke doelstelling na gunning (ROK maar ook per NOK)

- Project startup waar de veiligheidskundige ON bij is en waarin door OG uitleg wordt gegeven over wat van ON inzake veiligheid wordt verwacht. Basis is een proactieve samenwerking.

1.3 Gedragsregels voor projectmedewerkers

Voor dit project gelden de volgende gedragsregels:

1. Ik heb een voorbeeldfunctie.
2. Ik neem veiligheid altijd mee in mijn werk.
3. Ik zorg voor een veilige werkomgeving.
4. Ik stop elke klus die niet veilig voelt.
5. Ik meld (bijna)ongevallen altijd via 0800-8002 en bespreek deze.
6. Ik zorg voor de juiste persoonlijke bescherming (PBM's).

1.4 Relevante veiligheidsdomeinen

Voor dit project zijn de volgende aangekruiste veiligheidsdomeinen relevant:

☒ Arbeidsveiligheid (altijd relevant)	☒ Elektrische veiligheid
☒ Verkeersveiligheid	☐ Tunnelveiligheid
☒ Nautische veiligheid	☒ Constructieve veiligheid
☒ Veiligheid tegen overstromen	☒ Sociale veiligheid
☒ Externe veiligheid	☒ Brandveiligheid
☒ Machineveiligheid	☒ Integrale beveiliging

De aangekruiste veiligheidsdomeinen worden behandeld in dit IVP en daar waar nodig dieper uitgewerkt in aanvullende IVP-NOK.

De definities van bovengenoemde veiligheidsdomeinen kunt u terugvinden in Bijlage A.

1.5 Algemeen

Dit IVP maar ook het IVP NOK en de onderliggende risico-inventarisatie(s) en -evaluatie(s) en BTO-keuzenoverzicht(en) zijn dynamische documenten en dienen te worden geactualiseerd.

Ten minste eenmaal per 6 maanden, of indien daar directe aanleiding toe is, wordt beoordeeld en vastgelegd of dit IVP aanpassing behoeft. Directe aanleidingen kunnen onder andere zijn:

- Uitbreiding of wijziging van scope en de bijbehorende risico's;
- Uitbreiding of wijziging van werkzaamheden/werkmethoden;
- Nieuwe of gewijzigde risico's;
- Wijzigingen in wet- en regelgeving;
- Wijzigingen in de stand der techniek en professionele dienstverlening;
- Opgedane ervaringen (bijvoorbeeld na incidenten/ongevallen of meldingen onveilige handelingen en/of situaties);
- Overgang naar een volgende projectfase;
- Wanneer er nieuwe ondernemingen op de bouwplaats worden ingezet (zoals onderaannemers, leveranciers, ZZP-ers);
- Wisseling van functionarissen.

2 Het project

2.1 Reikwijdte en grenzen project

2.1.1 Omschrijving van het project/bouwwerk

Het doel van dit IVP en het betreffende project specifieke IVP-NOK, is een raamwerk te creëren, in relatie tot integrale veiligheid in het algemeen en arbeidsveiligheid in het bijzonder, waarbinnen de veiligheid en gezondheid van eenieder werkzaam bij of binnen het project of de projecten geborgd is.

Nadere specificering in relatie tot de werkzaamheden zijn terug te vinden in de project specifieke IVP-NOK.

Dit IVP-ROK is opgesteld voor de contractvoorbereidingsfase. Voordat de uitvoeringsfase in gang gezet kan worden is de opdrachtnemer verantwoordelijk voor het toepassen en borgen van dit IVP-ROK en het bijbehorende project specifieke IVP-NOK in het eigen V&G-plan Uitvoeringsfase. Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor de tijdige goedkeuring van dat V&G-plan door opdrachtnemer. Waar nodig zorgt ON voor het aanvullen en/of aanpassen van het V&G-plan met de dan relevante gegevens in relatie tot de uitvoeringsfase.

Functies van de vaarweg

De Hoofdvaarweg Lemmer-Delfzijl heeft een belangrijke functie in de regionale, nationale en internationale handel. De vaarweg:

- Is sinds januari 2014 in beheer bij RWS. De vaarweg bestaat uit: het Prinses Margrietkanaal, het Van Starckenborghkanaal en het Eemskanaal van de provincies Fryslân en Groningen overgedragen aan het Rijk. Rijkswaterstaat is nu eigenaar van de kanalen en beheert de vaarweg.
- Maakt de provincies Groningen en Fryslân toegankelijk voor de binnenvaart doordat de provinciale vaarwegen met de hoofdvaarweg zijn verbonden;
- Is een doorgaande verbinding voor de beroepsvaart tussen Noord-Nederland en de havens van Amsterdam en Rotterdam;
- Is een ontsluitende verbinding voor het vervoer van gevaarlijke stoffen tussen Delfzijl en Rotterdam (Basisnet);
- Is een ontsluitende en doorgaande verbinding voor bijzondere (vaak grote) transporten die niet over de weg vervoerd kunnen worden;
- Is een ontsluitende en doorgaande verbinding voor de recreatievaart;
- Zorgt voor de berging en afvoer van water;
- Heeft een ecologische functie voor plant en dier;
- Het traject Lemmer-Grou en het Eemskanaal zijn onderdeel van de Staande Mast Route. Dat is een vaarroute door Nederland die geschikt is voor zeil- en motorboten met een masthoogte of een opbouw van meer dan 6 meter.

Het betreft een verouderd areaal door uitgesteld onderhoud waardoor er veel bekende en onbekende gebreken zijn.

In het project specifieke IVP-NOK zal/zullen slechts van toepassing zijnde gegevens het object of objectdelen worden vermeld.

2.2 Betrokken partijen

Deze paragraaf bevat een overzicht van alle betrokken partijen, die belang hebben bij dit IVP.

2.2.1 Opdrachtgever

Organisatie	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Naam	Directoraat Generaal Rijkswaterstaat
Bezoekadres	<i>Gerrit Teerenstra</i>
Postcode en Plaats	<i>Zuidersingel 3</i>
Telefoonnummer	<i>8911 AV, Leeuwarden</i>
Emailadres	<i>06 – 15 01 79 38</i>
	<i>gerrit.teerenstra@rws.nl</i>

2.2.2 Opdrachtnemer(s)

Organisatie	<i>Ntb (na gunning)</i>
Naam	<i>Naam</i>
Bezoekadres	<i>Adres</i>
Postcode en Plaats	<i>Postcode, Plaats</i>
Telefoonnummer	<i>Telefoonnummer</i>
Emailadres	<i>Emailadres</i>

2.2.3 Overige partijen

Organisatie	<i>Naam</i>
Naam	<i>Naam</i>
Bezoekadres	<i>Adres</i>
Postcode en Plaats	<i>Postcode, Plaats</i>
Telefoonnummer	<i>Telefoonnummer</i>
Emailadres	<i>Emailadres</i>

Per specifiek project (NOK) is één geselecteerde partij daadwerkelijk opdrachtnemer.

2.3 Coördinator Ontwerpfase, V&G-coördinator en Coördinator Uitvoeringsfase

2.3.1 Coördinator Ontwerpfase, namens de opdrachtgever

N.B. De wettelijke Ontwerpfase loopt totdat de schop de grond in gaat en eindigt dus niet na Contractgunning. In voorkomende gevallen kunnen Ontwerpfase en Uitvoeringsfase parallel lopen.

Coördinator Ontwerpfase

Organisatie	<i>Rijkswaterstaat</i>
Naam	<i>Henk van der Wal</i>
Bezoekadres	<i>Zuidersingel 3</i>
Postcode en Plaats	<i>8911 AV Leeuwarden</i>
Telefoonnummer	<i>06 15 18 43 83</i>
Emailadres	<i>Henk.vander.wal@rws.nl</i>

2.3.2 V&G-Coördinator Opdrachtgever

De Coördinator Ontwerpfase en de V&G-Coördinator Opdrachtgever zijn 2 verschillende functionarissen. De rol van de Coördinator voor de ontwerpfase, zoals expliciet benoemd wordt in het Arbobesluit Artikel 2.30, wordt vervuld door de Technisch Manager van het project. De V&G-coördinator van de Opdrachtgever ondersteunt de Coördinator Ontwerpfase namens de opdrachtgever tijdens het project.

V&G-Coördinator Opdrachtgever

Organisatie	<i>Rijkswaterstaat</i>
Naam	<i>Bart Fockens</i>
Bezoekadres	<i>Zuidersingel 3</i>
Postcode en Plaats	<i>8911 AV Leeuwarden</i>
Telefoonnummer	<i>06 21 99 63 17</i>
Emailadres	<i>Bart.Fockens@rws.nl</i>

2.3.3 Coördinator Uitvoeringsfase, namens de Opdrachtnemer

Coördinator Uitvoeringsfase (zie IVP-NOK)

2.4 Nevenaannemers

De opdrachtgever kan contracten met *andere* partijen hebben gesloten, welke de uitvoering van werkzaamheden direct of indirect raken. Die partijen worden als nevenaannemers aangeduid. In voorkomend geval is het noodzakelijk dat partijen de werkzaamheden op elkaar afstemmen en hiertoe adequate communicatie onderhouden. Waarbij uitgangspunt is dat partijen niet gelijktijdig werken. De uitvoerende partijen stellen een coördinator uitvoeringsfase aan, zoals bedoeld in artikel 2.31 van het Arbeidsomstandighedenbesluit.

De opdrachtgever informeert de opdrachtnemers over de aard van de werkzaamheden en het geplande moment van uitvoering van de werkzaamheden.

Indien bij het opstellen van de IVP-NOK er reeds bekend is dat er sprake is van nevenaannemers, worden hiervan de bedrijfsgegevens en de naam van de contactpersoon in het IVP-NOK weergegeven.

2.5 Afstemming Coördinator Ontwerpfase (CO) en opdrachtnemer in het kader van ontwerpwerkzaamheden

Gezien de gekozen contractvorm zit er per NOK een ontwerpcomponent in de uitvraag aan opdrachtnemer. Hoewel deze ontwerpwerkzaamheden (al dan niet gedeeltelijk) bij opdrachtnemer worden uitgevraagd, blijft de verantwoordelijkheid voor het ontwerp en ontwerpkeuzes onverminderd liggen bij de Coördinator Ontwerpfase van opdrachtgever.

In dit kader is het van belang dat opdrachtnemer en de Coördinator Ontwerpfase na gunning afspraken maken over de samenwerking in de ontwerpfase zodat de taken en verantwoordelijkheden, voortvloeiende uit wet- en regelgeving, op een juiste wijze worden geborgd.

2.6 Planning van de werkzaamheden

Beoogde datum aanvang werkzaamheden op	2026
bouwlocatie/in areaal	
Beoogde datum einde werkzaamheden	2029
Beoogde uitvoeringsduur	3 jaar
Aantal (onder)aannemers	Zie NOK
Aantal medewerkers	Zie NOK
Aantal mandagen	Zie NOK

In relatie tot de uit te voeren werkzaamheden, wordt in het van toepassing zijnde IVP-NOK een globaal planningsoverzicht weergegeven, ten tijde van de opmaak van dat IVP-NOK. Aan dit overzicht kunnen echter geen rechten worden ontleend.

ON dient rekening te houden met andere projecten die mogelijk gelijktijdig in het areaal worden uitgevoerd en derhalve relevant zijn voor de netwerkschakel binnen en buiten het beheergebied van Rijkswaterstaat Noord-Nederland, waaronder:

- Projecten/werkzaamheden van andere (RWS-)projectteams in Noord-Nederland. Denk hierbij aan de toekomstige raamcontracten en Groot Onderhoud contracten, maar ook Project V&R Oevers, GPO, ROK IA;
- Projecten/werkzaamheden van andere overheden als provincies, waterschappen en gemeentes;
- Evenementen;
- Feestdagen en vakanties.

2.7 Meldingsplicht bouwwerk

De Opdrachtnemer dient de verplichtingen met betrekking tot de melding conform artikel 2.27 Arbeidsomstandighedenbesluit te verzorgen. Dit zal per IVP-NOK worden aangegeven.

3 Maatregelen

3.1 Veiligheidsaspecten

Tijdens alle fasen van het project dienen alle betrokken partijen, opdrachtnemer(s) en eventuele onderaannemers, zich te allen tijde te houden aan de vigerende wet- en regelgeving, waaronder (Europese) normen, brancheafspraken, convenanten en van toepassing zijnde RWS-standaarden. Gezien de aard van de werkzaamheden, zijn er in relatie tot integrale veiligheid mogelijk aanvullende maatregelen en/of eisen van toepassing, dan wel kunnen bestaande eisen nader aangescherpt zijn.

Navolgende veiligheidsaspecten dienen waar van toepassing, door ON, te worden meegenomen in de risico overwegingen en werkplannen, met in achtneming van Arbeidshygiënische Strategie.

Aanvullend worden in het betreffende IVP-NOK, op basis van de van toepassing zijnde veiligheidsdomeinen, nadere veiligheidsaspecten benoemd, specifiek voor de uit te voeren werkzaamheden.

3.2 Arbeidsveiligheid

3.2.1 Ontwerp RI&E

Het wegnemen van en/of het preventief beheersen van risico's bij de uitvoering van werkzaamheden door medewerkers van Rijkswaterstaat en door diegenen die voor RWS werken.

- Het aantoonbaar onderhouden van doelmatige communicatie in relatie tot interactierisico's met andere partijen, wo. nevenaannemers en objectbediening;
- Interacties in relatie tot de (mogelijke) doorgaande exploitatie van objecten;
- Voor duikactiviteiten wordt het *RWS-kader veilig werken onder water* gevolgd;
- Het nemen van preventieve maatregelen in relatie tot blootstelling aan bliksem, voorafgaand en tijdens onweer;
- Mogelijke blootstelling aan gevaarlijke stoffen, waaronder chroom-VI en/of asbest.

Voor de specifieke bovenstaande- en ontwerprisico's zie IVP-NOK

3.3 Overige Veiligheidsdomeinen

3.3.1 *Verkeersveiligheid*

Activiteiten vinden plaats op terreinen die direct grenzen aan het wegverkeer. De opdrachtnemer zal in zijn voorbereiding van de activiteiten dan ook altijd verkeersveiligheid moeten meenemen in zijn plannen en de risico's die ontstaan voor verkeersdeelnemers op de weg moeten opnemen in de ontwerp RI&E en deze proberen weg te nemen en/of preventief te beheersen.

3.3.2 *Nautische veiligheid*

Activiteiten vinden plaats op en langs de vaarweg Lemmer-Delfzijl (HLD). Op de HLD vindt scheepsvaartverkeer plaats waarbij het in het vaarseizoen ook nog drukker zal zijn door de recreatievaart, waardoor bruggen vaker op afroep zullen worden bediend. Eventuele stremmingen, snelheidsbeperkingen of andere hinderlijke werkzaamheden moeten volgens CROW 96vw (*WIU 2025 – Tijdelijke verkeersmaatregelen vaarwegen*) worden ingericht.

De opdrachtnemer zal in zijn voorbereiding van de activiteiten dan ook altijd scheepsvaartverkeer en/of recreatievaart moeten meenemen in zijn plannen. De risico's die ontstaan voor en door verkeersdeelnemers op de vaarweg worden opgenomen in de ontwerp RI&E en deze proberen weg te nemen en/of preventief te beheersen.

Het werken op water vraagt ook dat men kennis heeft van deelname aan het verkeer op de vaarweg. Dit betekent dat eenieder die van de vaarweg gebruik moet maken kennis heeft van regelgeving op het water, veiligheid en het navigeren op het water zodat ongelukken op de vaarweg kunnen worden voorkomen. Indien een boot wordt bestuurd die sneller dan 20 km/u kan varen, of als deze langer dan 15 meter is, dan dient de schipper in het bezit te zijn van een vaarbewijs.

3.3.3 *Externe veiligheid*

De HLD is een ontsluitende verbinding voor het vervoer van gevaarlijke stoffen tussen Delfzijl en Rotterdam (Basisnet).

Kegelligplaatsen zijn onder andere voorzien van ATEX-armatuur enzovoorts. Dit houdt in dat de opdrachtnemer ook ATEX-expertise in huis zal moeten hebben om deze werkzaamheden door hiervoor bekwame medewerkers uit te laten voeren. Indien er een ATEX-zonering is, geldt dat alle apparatuur/installaties in deze zonering integer gehouden moet worden oftewel bij vervanging dienen deze te voldoen aan de bepaalde zonering. Dit geldt ook voor apparatuur/installaties die daar al dan niet tijdelijk aan worden toegevoegd (denk aan te gebruiken apparatuur van de arbeidskrachten).

Tevens geldt in alle complexen een rookverbod en moeten risico's die ontstaan bij open vuur (lassen en dergelijk) extra gezien worden in relatie tot voorbijvarende kegelschepen.

3.3.4 *Machineveiligheid*

Machineveiligheid is in dit project aan de orde omdat de bruggen uit machines met bewegingswerken, bediening en besturing bestaan. Aandachtspunt is het voorkomen dat bij storing de brug onbedoeld bediend wordt of door een verkeerde bediening de brug onbedoeld wordt geopend c.q. gesloten en hierdoor een ongeval

plaatsvindt. Gezien de leeftijd van sommige machines moet in ogenschouw worden genomen dat deze machines niet voldoen niet aan de meest actuele Machinerichtlijn.

In de realisatiefase gaat het vooral om afstemming door ON met de bediening van de brug zodat de machinedelen veilig onderzocht c.q. nagelopen kunnen worden en de brug veilig buiten gebruik en weer veilig in gebruik kan worden genomen. Dit betekent dus ook dat er altijd eerst contact met de bediening moet zijn geweest voordat men de brug betreedt.

3.3.5 *Elektrische veiligheid*

Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van elektrische installaties.

- Veiligstellen en borgen van elektrische installaties uitsluitend door daartoe aangewezen medewerkers van de opdrachtnemer;
- Werkverantwoordelijkheid aan elektrische installaties uitsluitend conform het NEN 3140 en Veiligheidshandboek RWS 2.0;
- Implementatie van een LOTOTO-systeem.

3.3.6 *Constructieve veiligheid*

Doordat het een verouderd areaal betreft met achterstallig onderhoud zal, mede als gevolg van schade door aanvaringen, de constructieve veiligheid van de objecten in ogenschouw worden genomen.

3.3.7 *Sociale veiligheid*

Opdrachtnemer dient de volgende zaken in stand te houden:

- de goede werking van de openbare- en objectverlichting;
- voorzieningen voor gebruikers welke geënt zijn op sociale veiligheid.

Tevens is het sterk aan te bevelen dat de medewerkers een cursus de-escalerend werken krijgen omdat zij in hun werk mogelijk worden geconfronteerd met agressie en zij op deze wijze leren hoe om gaan met agressie.

3.3.8 *Brandveiligheid*

Omdat mogelijk niet overal een toereikende bluswatervoorziening aanwezig is, dient ON hier zelf voor zorg te dragen tijdens de uit te voeren werkzaamheden ter voorkoming van het uitbreken van brand en/of explosie.

Vermijden van brand en explosies

Binnen het HLD-werkgebied zijn diverse ATEX-zones. Het werkgebied moet zodanig worden afgeschermd dat er geen kans bestaat op het buiten het werkgebied wegvliegen van vonken. Dit wordt per IVP-NOK afgestemd.

3.3.9 *Integrale beveiliging*

Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van menselijk gedrag (bewust en onbewust, bedoeld en onbedoeld, gewild en ongewild) die de staat, aard en functionaliteit van het areaal van Rijkswaterstaat kunnen aantasten.

- Het beveiligen van de (tijdelijke)infrastructuur, zowel binnen als buiten de hekken van de locatie.

Voor de specifieke risico's op de overige veiligheidsdomeinen zie IVP-NOK

3.4 Risico-inventarisatie en -evaluatie

Tijdens een NOK voorbereidingsfase wordt aanvullend op de bestaande object risico-inventarisatie en -evaluatie (zoals het IVD), een zogenaamde ontwerp of project risico-inventarisatie contractaanbesteding opgesteld. Deze inventarisatie vormt de basis voor de opdrachtnemer in relatie tot de inventarisatie van gevaren en risico's tijdens respectievelijk de ontwerp- en uitvoeringsfase en de bijbehorende werkzaamheden, zoals bedoeld in de Arbeidsomstandighedenwet.

Op basis van de diverse RI&E's dienen door ON voorafgaand en gedurende de ontwerpfase (indien van toepassing) en vervolgens de uitvoeringsfase mogelijke gevaren en risico's verder te worden geïnventariseerd en geëvalueerd, alsmede adequate beheersmaatregelen toegepast te worden, binnen de scope van het project.

Per NOK wordt er aan het *IVP NOK Bijlage 1 Ontwerp RIE Veiligheid 2.1.1*. project specifieke risico's en maatregelen toegevoegd.

3.5 Object communicatie

Opdrachtnemer dient met betrekking tot de uitvoeringswerkzaamheden rekening te houden met het intrinsieke doel van de objecten en de mogelijke doorgaande exploitatie daarvan. Opdrachtnemer dient derhalve adequate communicatie te onderhouden met de bedienaars van deze objecten in relatie tot de werkzaamheden en mogelijke interacties.

4 Standaard veiligheidsvoorschriften

De rollen en taken van de ON op het gebied van projectmanagement, omgevingsmanagement, technisch management, projectbeheersing en contractmanagement/ondersteuning zijn beschreven in de vraagspecificatie proces. De rollen en taken die direct te maken hebben met integrale veiligheid, worden hier ook in benoemd. Het betreft onder meer het opstellen van een V&G Plan Uitvoering (IVP-U) en het bijhouden van het Integraal Veiligheidsdossier (IVD). Voor het opstellen van het V&G plan Uitvoering kan ook het IVP-NOK met bijbehorende RI&E worden gebruikt. Voor de beoordeling van een IVP-NOK of IVP-U wordt gebruik gemaakt van het toetsingkader '*RWS Beoordelingskader VG-plan 2.0 definitief*'.

De ON dient zijn beleid op het gebied van integrale veiligheid volgens de eisen van de vraagspecificatie proces na te komen.

De ON dient zich te conformeren aan de veiligheidshuisregels van Rijkswaterstaat

4.1 Afspraken uitvoeringsfase

Na gunning (opdrachtverlening) en verdere vordering van het bouwproces zullen er meer uitvoeringstechnische zaken bekend worden.

Een nadere invulling over welke verdere afspraken in de uitvoeringsfase gelden, dienen in de IVP-NOK door OG en ON verder te worden aangevuld.

Zaken waaraan gedacht kan worden:

- De wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de samenwerking tussen werkgevers en eventueel zelfstandig werkenden op de bouwplaats, welke voorzieningen daarbij zullen worden getroffen en hoe op die voorzieningen toezicht zal worden uitgeoefend.
- De wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de samenwerking en het overleg tussen werkgevers en werknemers (betrokken partijen) op de bouwplaats.
- De wijze waarop Voorlichting & Onderricht aan werknemers op de bouwplaats wordt gegeven.
- Afspraken met betrekking tot het periodiek actualiseren dit IVP-ROK en IVP NOK in samenspraak met alle betrokken partijen.
- Afspraken over toe te passen gedragsregels.
- Afspraken over te hanteren algemene veiligheidsregels.
- Melden, registreren en onderzoeken van incidenten (organisatie rond incidentregistratie en -afhandeling)
- Een beschrijving van de organisatie van de bedrijfshulpverlening op de bouwplaats.
- Na afloop contract/ project: bij het aflopen van het contract zullen alle relevante (veiligheids-)stukken weer worden overgedragen aan Rijkswaterstaat. Input voor de IVD's om deze bij te werken.

Op maandelijkse basis vindt er een specifiek veiligheidsoverleg plaats tussen de veiligheidskundige van Rijkswaterstaat PPO NN A-vaarwegen en veiligheidsfunctionaris(sen) van de opdrachtnemer(s). Planning hiervan in onderling overleg.

4.2 Warme overdracht

Bij gunning

Na afloop van de contractvoorbereidingsfase zal de OG het werk uitbesteden aan een marktpartij (ON). Tijdens de overdrachtsbespreking zal de coördinator ontwerpfase voor de contractvoorbereidingsfase (RWS) in een warme overdracht o.a. de volgende documenten overdragen aan de coördinator uitvoeringsfase van de opdrachtnemer:

- Integraal Veiligheidsplan (IVP) gebaseerd op de contractvoorbereidingsfase;
- Ontwerp RI&E tot en met de contractvoorbereidingsfase;
- Relevante informatie uit de beschikbare Integrale Veiligheidsdossiers (IVD);
- Overige relevante documenten.

In het overleg wordt o.a. dit IVP en het IVD (incl. object-RI&E 's) besproken. Tijdens het overleg worden verwachtingen ten aanzien van veiligheid gedeeld en worden afspraken gemaakt over directe communicatielijnen in geval van incidenten. In het overleg worden ook belangrijke telefoonnummers en contactpersonen gedeeld.

Na afloop contract

Bij het aflopen van het contract zullen alle relevante (veiligheids-)stukken ten behoeve van de IVD's worden overgedragen aan RWS.

4.3 Actualisatie IVP en RI&E

Dit IVP is opgesteld tijdens de contractvoorbereidingsfase. Het wordt tenminste geactualiseerd aan het begin van elke volgende projectfase en/of na elke actualisering van de RI&E. De RI&E dient geactualiseerd te worden indien de voortgang van het bouwwerk of onderdelen daarvan daartoe aanleiding geven.

4.4 Veiligheidscultuur

Conform de beleidsverklaring streven wij naar een proactief veiligheidsniveau. Om de veiligheid in de bouw naar een hoger niveau te brengen, hebben de ondertekenaars van de Governance Code Veiligheid in de Bouw gezamenlijk afspraken gemaakt. RWS heeft als ondertekenaar afgesproken om in aanbestedingen of contracten een bepaald niveau van veiligheidsbewustzijn verplicht te stellen. Voor dit contract geldt bij aanvang laddertrede 2 van het "Certificatieschema Veiligheidsladder".

De Safety Culture Ladder (in Nederland bekend als 'de Veiligheidscultuurladder') is bedoeld als maatregel om bedrijven en hun leveranciers te stimuleren om bewust veilig te werken. Zie voor overige eisen omtrent het toepassen van de veiligheidsladder de Vraagspecificatie Proces.

4.5 Veiligheid tijdens werkzaamheden

RWS heeft als opdrachtgever de verantwoordelijkheid om zich te vergewissen van de veiligheid en gezondheid op de bouwplaats.

Het integraal veiligheidsplan dient, ten aanzien van het veiligheidsdomein arbeidsveiligheid, gebaseerd te zijn op het veiligheidsmanagementsysteem van de

Opdrachtnemer of, in geval van een combinatie, een samenhangende en afgestemde procesbeschrijving gebaseerd op eventueel meerdere veiligheidsmanagementsystemen.

Voorafgaand aan de werkzaamheden dient opdrachtnemer het IVP Uitvoering ter acceptatie aan te bieden aan RWS. De werkzaamheden mogen pas worden uitgevoerd ná acceptatie door RWS.

Ook voor uitvoering van werkzaamheden met bijzondere gevaren (richtlijn 92/57/EEG) moet voorafgaand een V&G plan en/of hijsplan ter acceptatie ingediend worden bij de opdrachtgever. Denk hierbij o.a. aan de uitvoering van hijs- en funderingswerkzaamheden.

4.6 (Bijna-) ongevallen, melden van incidenten en incidentregistratie

Ondanks de genomen beheersmaatregelen, kan er altijd een (bijna) ongeval of een incident plaatsvinden gerelateerd aan de werkzaamheden.

Alle (bijna) ongevallen en incidenten dienen geregistreerd te worden. ON levert maandelijks bulkmeldingen aan middels het door OG opgestelde format.

In geval van een ongeval met overlijden, een ziekenhuisopname of blijvend letsel tot gevolg, dient er tevens een melding gemaakt te worden bij de Nederlandse Arbeidsinspectie (conform artikel 9 lid 1, van de arbeidsomstandighedenwet). Opdrachtnemer dient voorafgaand aan de start van de werkzaamheden buiten een calamiteitenmanagementplan op te stellen

4.7 Hulpverlening en bereikbaarheid

In alle fasen van het werk dienen hulpverleningsdiensten ter plaatse te kunnen komen. Bij 'normaal' gebruik van het areaal zijn er geen voorziene belemmeringen voor toegang. Afhankelijk van het werk kan deze situatie veranderen. De Opdrachtnemer zal hier te allen tijde rekening mee moeten houden bij de uitvoering van zijn werkzaamheden.

Van opdrachtgever en opdrachtnemer wordt verwacht dat ze de verplichtingen van de hulpverlening maximaal respecteren en faciliteren. Voor ON betekent dat:

- Het verlenen van doorgang aan de hulpverleningsdiensten;
- Het vrijhouden van doorgangen voor hulpverlening gedurende de werkzaamheden;
- Het tijdig bespreken van toegangsroutes voor de hulpverlening.

De opdrachtnemer dient voorafgaand aan de werkzaamheden buiten hiervoor een bedrijfsnoodplan/calamiteitenplan ter acceptatie bij OG aan te bieden. Er zal per IVP-NOK worden gekeken of dit noodzakelijk is.

5 Wijze van toezicht

De opdrachtgever heeft de taak om toezicht uit te voeren op de veilige uitvoering als onderdeel van de zogeheten vergewisplicht.

De coördinator ontwerpfase (OG) laat relevante veiligheidsrisico's toetsen en zo nodig opschalen en escaleren. Mogelijkheden om dit te doen zijn veiligheidsrondes en SCB-toetsen tijdens werkzaamheden van de Opdrachtnemer.

5.1 Ontwerp- en uitvoeringsfase

- Het organiseren van een gezamenlijke Project Start Up (PSU).
Opdrachtnemer(s) en een vertegenwoordiging van OG houdt een PSU waar alle afspraken m.b.t. veiligheid onder de aandacht gebracht worden.
- Veiligheidsrondes worden risicogestuurd door de OG gelopen.
Een veiligheidsronde is een aangekondigd of onaangekondigd bezoek door OG. Een veiligheidsronde is een inspectie/observatie. Een veiligheidsronde heeft tot doel de status van de integrale veiligheid van de bezochte projectlocatie in kaart te brengen. In het bijzonder wordt er gekeken of de geïdentificeerde (project)risico's beheerst zijn. In andere woorden wordt er beoordeeld of de vastgestelde beheersmaatregelen in de praktijk worden toegepast en ook het gewenste effect hebben.
- Minimaal één keer per half jaar worden Safety Walks georganiseerd.
Een Safety Walk is een aangekondigd bezoek waarbij het Management van zowel de opdrachtgever als de opdrachtnemer aanwezig is. Een Safety Walk dient een open karakter te hebben, die ieder uitnodigt om in gesprek te gaan. Op die manier kan men inzicht verkrijgen in elkaars werk. Met het uitvoeren van Safety Walks draagt het Management tevens het belang van veiligheid uit, door als leidinggevenden zichtbaar aandacht aan veiligheid te geven.
- OG kan een toolboxmeeting/veiligheidsbespreking van de aannemer bijwonen.
- Werk- en V&G (IVP) (deel)plannen van opdrachtnemer worden ter acceptatie aangeboden aan opdrachtgever. Beoordeeltermijn is +/- 2 werkbare werkweken.

6 Verantwoording van BTO-keuzen

In alle fasen van een project worden bouwkundige, technische en organisatorische keuzen gemaakt, de zogenaamde BTO-keuzen. De uitwerking van die keuzen kunnen gevolgen hebben op de arbeidsveiligheid.

Door weloverwogen, systematische en goed onderbouwde BTO-keuzen te maken komen we tot het meest gunstige scenario waarbij risico's geëlimineerd of gereduceerd zijn tot een aanvaardbaar en beheersbare situatie.

Het Arbeidsomstandighedenbesluit geeft in artikel 2.28, lid f aan, dat niet slechts de keuzen terug moeten komen in het IVP-NOK, maar ook de (verwijzing) van de onderzoeken en rapporten die de onderbouwing van deze keuzen ondersteunen.

6.1 Verduidelijking BTO

De relatieve onbekendheid met betrekking tot BTO-keuzen maakt een korte verduidelijking wenselijk;

Bouwkundige keuzen

De bouwkundige keuzen kunnen bijvoorbeeld gaan over:

- Vorm, ligging van het basisontwerp;
- Functionaliteit van het object;
- Levensduur;
- Duurzaamheid.

Technische keuzen

De meeste technische keuzen worden pas gemaakt als ON in het ontwerp verder gaat detailleren. OG blijft echter in deze fase verantwoordelijk voor de keuzen die betrekking hebben op de veiligheid en gezondheid van werknemers tijdens de uitvoeringsfase, alsmede tijdens beheer en onderhoud. Technische keuzen waarop OG invloed heeft in de ontwerpfase kunnen bijvoorbeeld gaan over:

- Materiaal;
- Conservering;
- Combinaties van functies.

Organisatorische keuzen

De wijze waarop de arbeidsveiligheid tijdens de uitvoeringsfase kan worden gegarandeerd, wordt voor een deel bepaald door de randvoorwaarden die worden meegegeven aan ON. Organisatorische keuzen waarop OG invloed heeft tijdens de ontwerpfase kunnen bijvoorbeeld gaan over:

- Samenloop risico's;
- (Scheepvaart)verkeershinder;
- Uitvoeringsduur;
- Uitvoeringswijze.

6.2 BTO-sessie

Voor het bedenken, formuleren en verantwoorden van keuzen, dienen tijdens één of meerdere BTO-sessie(s) de volgende 5 stappen te worden doorlopen:

1. Omschrijving van de situatie;
2. Welke dilemma's en daaruit voortvloeiende risico's zijn er te benoemen;
3. Welke keuze is er gemaakt en zijn er mogelijke alternatieven;
4. Wat is de motiverende reden waarom de keuze is gemaakt;
5. Wat zijn de gevolgen van de gemaakte keuzen.

De arbeidsrisico's die in stap twee zijn te benoemen worden vervolgens opgenomen in de risico-inventarisatie en -evaluatie. De gemaakte keuzen worden vervolgens in het betreffende IVP-NOK dan wel V&G-plan (ON) opgenomen. Voor het registreren van de BTO-keuzen dient gebruik gemaakt te worden van de voor Rijkswaterstaat vigerende methodiek en bijbehorend sjabloon.

6.3 Overzicht BTO-keuzen

De bepaalde BTO-keuzen voor de werkzaamheden zijn tevens terug te vinden in het betreffende IVP-NOK (zie ook bijlage II van het IVP-NOK)

Een overzicht van de vastgesteld BTO-keuzen is als separaat document beschikbaar en maakt deel uit van de documentoverdracht.

6.4 Werkplannen en BTO-keuzen

Voor de werkzaamheden waarvoor opdrachtnemer (of haar onderaannemers) een werkplan opstelt, dienen de voor die werkzaamheden specifieke BTO-keuzen te worden vastgelegd in dat werkplan. Een en ander conform de hierboven omschreven stappen en het door Rijkswaterstaat gehanteerde vigerende sjabloon.

Alle BTO-keuzen dienen aantoonbaar de Arbeidshygiënische Strategie te volgen.

7 Opleiding en instructie

7.1 Veiligheidscompetenties RWS en ON

Voor alle medewerkers van Rijkswaterstaat en vanuit ON die in relatie tot dit project werkzaamheden op locatie uitvoeren, geldt dat ze ten minste aantoonbaar dienen te voldoen aan de navolgende vigerende geldige competentie eisen in relatie tot integrale veiligheid, te weten:

- VCA basis voor medewerkers op de bouwplaats;
- VCA VOL voor leidinggevendenden op de bouwplaats;
- Generieke Poort Instructie (GPI)

* Middelbaar- en Hoger Veiligheidskundigen zijn, conform de richtlijnen van VCA, hiervan vrijgesteld.

7.2 Persoonlijke beschermingsmiddelen

Werknemers moeten beschermd moeten worden tegen de gevaren en risico's van het werk. Voor bescherming tegen de risico's van het werk (ook op de bouwplaats) moeten de medewerkers worden voorgelicht, geïnstrueerd en tijdig de beschikking krijgen over geschikte persoonlijke beschermingsmiddelen. Alle projectmedewerkers die werkzaamheden op de bouwplaats verrichten ontvangen voorafgaand aan het eerste locatiebezoek een project specifieke veiligheidsvoorlichting of hebben deze gevolgd bij de opdrachtnemer.

Daar waar op basis van de werkzaamheden aanvullende persoonlijke beschermingsmiddelen noodzakelijk worden geacht, geeft de opdrachtnemer in het betreffende IVP aan.

7.3 Veiligheidsinstructie door opdrachtnemer

De opdrachtnemer dient een specifieke veiligheidsinstructie op te stellen en voorlichting te geven aan de eigen werknemers, onderaannemers, personeel van de Opdrachtgever en bezoekers van de bouwplaats, waarin de risico's en de beheersmaatregelen worden toegelicht. Hiermee dient hij invulling te geven aan Afdeling 5. Bouwproces, Artikel 2.28. Veiligheids- en gezondheidsplan, lid g. ON dient hierbij ook invulling te geven aan en te zorgen voor het naleven van artikel 8, Arbeidsomstandighedenwet. Afhankelijk van de voortgang in het bouwproces, worden in het Veiligheids- en Gezondheidsplan van ON ten minste vermeld en opgenomen conform lid g, de wijze waarop voorlichting en instructie aan de werknemers op de bouwplaats wordt gegeven. Minimale eisen gesteld aan een goede veiligheidsinstructie:

- De voorlichting en instructie afstemmen op de kennis, kunde en taal van de werknemer;
- De voorlichting en instructie in woord en schrift ter beschikking te stellen in een voor de werknemer begrijpelijke taal;
- De voorlichting en instructie afstemmen op de resultaten en beheersmaatregelen zoals beschreven in de RI&E;
- Aantoonbaar te maken dat de voorlichting en instructie heeft plaats gevonden;
- De voorlichting en instructie aanpassen als gewijzigde omstandigheden hiertoe aanleiding geven;

- Werknemers jonger dan 18 jaar daarbij extra aandacht geven;
- Werknemers wijzen op een gebruiksaanwijzing van arbeids- of persoonlijke beschermingsmiddelen en toezien op het juiste gebruik en onderhoud ervan;
- Werknemers wijzen op het gevaar van machines in de directe omgeving, ook als men van deze machines niet rechtstreeks gebruik maakt.

De medewerkers dienen ten minste voorlichting te ontvangen over:

- Toegang tot projectlocaties;
- Verkeersregels op de projectlocaties;
- Gedragsregels;
- Regels voor een veilige werkomgeving;
- Gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen;
- Aanspreken op onveilig gedrag;
- Stilleggen/onderbreken van werkzaamheden;
- Hoe te handelen bij een ongeval;
- Het melden van onveilige situaties en incidenten.

Bijlage A Definities en afkortingen

Algemene definities	
Veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's die kunnen leiden tot letsel of economische of milieuschade.
Integrale veiligheid	Alle veiligheidsdomeinen van een systeem in samenhang beschouwd, gedurende de volledige lifecycle van een object of een netwerkschakel.
Risico	Een risico is een onzekere toekomstige gebeurtenis met negatieve consequenties, op het gebied van persoonlijk leed, economische en milieuschade en imagoschade. Onder veiligheidsrisico's worden met name de eerste twee verstaan. Een risico wordt veelal beschreven als product van kans van optreden en gevolg.
Beheersen van Risico's	Indien het risico niet kan worden weggenomen dient het op een voor RWS acceptabel niveau te worden gebracht. Acceptabel is een op basis van de risicomatrix afgewogen risico. Het restrisico moet expliciet afgewogen cf kader VM

AHS	Arbeidshygiënische strategie
Arbo	Arbeidsomstandigheden
BTO-keuzen	Bouwkundige-, technische- en organisatorische keuzen
CO	Coördinator ontwerp
CM	Contract manager
EER	Europese Economische Ruimte
GPI	Generieke poortinstructie
GVVA	Gecombineerde vergunning voor verblijf en arbeid
IPM	Integraal projectmanagement
IVD	Integraal veiligheidsdossier
IVP (ROK en NOK)	Integraal veiligheidsplan (ROK en NOK)
KIViP	Kader integrale veiligheid in projecten
LOTOTO	Lock-out, tag-out, try-out
Min IenW	Ministerie van infrastructuur en waterstaat
MPB	Manager projectbeheersing
NOK	Nadere overeenkomst kunstwerken
OG	Opdrachtgever
OM	Omgevingsmanager
ON	Opdrachtnemer
PBM	Persoonlijke beschermingsmiddelen
PM	Projectmanager
PPO	Programma's, projecten en onderhoud
RASCI	Responsible, accountable, supportive, consulted, informed
RI&E	Risico-inventarisatie en -evaluatie
RWS	Rijkswaterstaat
SWB	Start-werk-bespreking
TM	Technisch manager
TWV	Tewerkstellingsvergunning
V&G	Veiligheid en gezondheid
VCA	Veiligheidschecklist aannemers
VCL	Veiligheidscultuurladder

VGC	Veiligheids- en gezondheidscoördinator
VGCU	Veiligheids- en gezondheidscoördinator uitvoeringsfase
Wav	Wet arbeid vreemdelingen

Definitie veiligheidsdomeinen	
NB Onderstaande veiligheidsdomeinen zijn van toepassing gedurende alle levensfasen van een object (kunstwerk, (vaar)wegvak, machine, installatie, etc.)	
Arbeidsveiligheid	Het wegnemen van en/of het preventief beheersen van risico's bij de uitvoering van werkzaamheden door medewerkers van Rijkswaterstaat en door diegenen die voor RWS werken.
Verkeersveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's voor verkeersdeelnemers op de weg.
Nautische veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen risico's voor verkeersdeelnemers op de vaarweg en op zee.
Waterveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van overstromen, wateroverlast en waterschaarste.
Externe veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van incidenten met gevaarlijke stoffen langs transportroutes (weg, water, spoor, buisleiding) of stationaire installatie.
Machineveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van machines.
Elektrische veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van elektrische installaties.
Tunnelveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's voor verkeersdeelnemers in tunnels.
Constructieve veiligheid	Het wegnemen van en (proactief) beschermen tegen risico's van bezwijken van een constructie.
Sociale veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's voor medewerkers van RWS en gebruikers van onze voorzieningen tegen gevaar dat veroorzaakt wordt door of dreigt van de kant van menselijk handelen in de openbare ruimte.
Brandveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van brand.
Integrale beveiliging	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van menselijk gedrag (bewust en onbewust, bedoeld en onbedoeld, gewild en ongewild) die de staat, aard en functionaliteit van het areaal van Rijkswaterstaat kunnen aantasten.

Definities binnen Integrale beveiliging	
Fysieke beveiliging	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van fysiek menselijk gedrag (bewust en onbewust, bedoeld en onbedoeld, gewild en ongewild) die de staat, aard en functionaliteit van het areaal van Rijkswaterstaat kunnen aantasten.
Informatiebeveiliging	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van menselijk gedrag in de vorm van indringing in de informatiesystemen (bewust en onbewust, bedoeld en onbedoeld, gewild en ongewild) die de staat, aard en functionaliteit van het areaal van Rijkswaterstaat kunnen aantasten.
Bescherming persoonsgegevens	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van onrechtmatig en/of onrechtvaardig gebruik van persoonsgegevens.

Bijlage B IVP NOK Bijlage 1 Ontwerp RIE Veiligheid 2.1.1

Deze wordt per NOK opgesteld en aangevuld. Het format is als een separaat document bijgevoegd.

Werkblad
Ontwerp RI&E Veiligheid

Nr	Bijzonder risico	Specificatie	Bijzonder risico van toepassing	Bron	Veiligheidsdomein	Werkzaamheden/ activiteit (indien van toepassing)	Locatie/ specifieke plek	Gevaar	Risico/beschrijving
			Ja/Nee	»voorbeeld«	»voorbeeld«	»voorbeeld«	»voorbeeld«	»voorbeeld«	»voorbeeld«
1	Gevaarlijke stoffen. Ref: Arbobesluit Art.2.28 lid b	Werkzaamheden waarbij er een kans is op blootstelling aan asbest of asbesthoudende producten.	ja					Asbest in installatiedelen	Blootstelling aan gevaarlijke stoffen
2	Gevaarlijke stoffen. Ref: Richtlijn 92/57/EEG bijlage 2	Werkzaamheden waarbij er een gevaar is op blootstelling aan gezondheids- of milieugevaarlijke chemische stoffen (o.a. Chroom 6)	ja					Chroom VI in installatiedelen	Blootstelling aan gevaarlijke stoffen
3	Bijzondere gevaren Ref: Richtlijn 92/57/EEG bijlage 2	Werkzaamheden met gevaar voor vallen, waarbij de specifieke gevaren de aan de reguliere bouwactiviteiten gebruikelijke risico's overstijgen.							
4	Bijzondere gevaren Ref: Richtlijn 92/57/EEG bijlage 2	Werkzaamheden met gevaar voor vastraken, waarbij de specifieke gevaren de aan de reguliere bouwactiviteiten							

Figuur 1. Illustratie RI&E ROK/NOK; zie ook IVP NOK Bijlage 1 Ontwerp RIE Veilighei

